

Procesevaluatie de Beste Start

Het interventie-onderzoek de Beste Start (2019-2020) combineerde twee interventies: het vroegtijdig signaleren van kwetsbare zwangeren en het bieden van kraamzorg-op-maat met informatievoorziening aan deze doelgroep via eHealth. Dit onderzoek is vroegtijdig beëindigd wegens achterblijvende inclusies en COVID-19. Door middel van een procesevaluatie hebben we daarom onderzocht welke onderdelen van de interventie als zinrijk zijn ervaren. Hiervoor is gebruik gemaakt van het studie-logboek, een vragenlijst onder kraamzorgmedewerkers en interviews met kraamzorgmedewerkers, participanten van het onderzoek en verloskundigen. Hieruit zijn concrete aanbevelingen geformuleerd voor VSV's over het zorgproces, scholing & ontwikkeling en onderzoek, aan de hand van geïdentificeerde bevorderende en belemmerende factoren tijdens de verschillende fases van het onderzoek (z.o.z.).

Scholing & ontwikkeling

1. School regelmatig alle kraamzorgmedewerkers (incl. consulenten en kantoormedewerkers) op gebied van gesprekstechnieken en zorg aan de kwetsbare doelgroep omdat kraamzorg aan kwetsbare cliënten complex kan zijn.
2. Voorzie kwetsbare cliënten van digitale, toegankelijke, begrijpelijke informatie tijdens de zwangerschap en de kraamperiode.
3. Ontwikkel deze informatie gezamenlijk met de doelgroep kwetsbare cliënten, zodat dit aansluit op hun behoeften en vaardigheden.
4. Evalueer met de kwetsbare cliënt of deze informatie begrepen en gebruikt wordt en ondersteun hier zo nodig bij.

Zorgproces

1. Borg en controleer als verloskundig zorgverlener de toeleiding naar kraamzorg bij 12 weken zwangerschap.
2. Zorg voor verduidelijking van taken en rol van kraamzorg binnen de zorg voor kwetsbare cliënten. Zowel als ketenpartner in het geboortezorgnetwerk als in de voorlichting aan de cliënt.
3. Participeer als kraamzorgorganisatie actief in het opstellen en uitvoeren van het zorgpad van de kwetsbare zwangere.
4. Trek gezamenlijk op in de zorg voor kwetsbare zwangeren, bijvoorbeeld door een gezamenlijk plan te maken voor gegevensuitwisseling tussen verloskundig zorgverleners en kraamzorgorganisaties.
5. Voer bij een vermoeden van kwetsbaarheid een vervroegd huisbezoek uit bij 25 weken zwangerschap; dit levert meer inzicht in de situatie van de cliënt, waardoor eerder passende zorg en hulp ingezet kan worden.
6. Plan een tweede contactmoment in het zorgpad voor kwetsbare zwangeren door de kraamzorg.

Onderzoek

1. Blijf als kraamzorgorganisatie investeren in kwaliteitsverbetering en deelname aan onderzoek. Dit is noodzakelijk voor de rolbepaling van kraamzorg in de geboortezorgnetwerken.
2. Betrek vanaf het kraamzorgorganisaties en de doelgroep bij de opzet en uitvoering van (vervolg)onderzoek naar kwetsbare zwangeren.
3. Zorg bij het uitvoeren van onderzoek voor praktische ondersteuning in de kraamzorgorganisaties door een onderzoeksmedewerker vanuit het onderzoeksteam.

Bevorderende en belemmerende factoren interventie-onderzoek de Beste Start

In de voorbereidingsfase

Bevorderende factoren:

- + kraamzorgorganisaties (KZO's) toonden grote bereidheid tot deelname aan onderzoek
- + KZO's toonden grote bereidheid tot verbeteren onderzoeksplan
- + sleutelpersonen binnen KZO's geïdentificeerd voor aansturing collega's door onderzoeksteam
- + administratief personeel & intakepersoneel werden ook geschoold
- + gesprekstechnieken zijn verbeterd voor het bespreken van risicofactoren met cliënten

Belemmerende factoren:

- complexiteit onderzoek
- identificatie sleutelpersonen KZO's onderzoek langdurig proces
- enkele KZO's trokken zich terug voor start onderzoek door bedrijfsmatige omstandigheden
- personeelstekort leidde tot niet óf later starten met onderzoek bij sommige KZO's
- onvoldoende financiële ruimte bij KZO's voor uitvoer extra handelingen t.b.v. onderzoek
- aanvullende capaciteiten kraamverzorgenden nodig bij complexe casuïstiek
- veel verschillende medewerkers betrokken bij uitvoer onderzoek
- moeizame planning & beschikbaarheid kraamzorgmedewerkers voor de scholing
- moeizame implementatie nieuwe werkwijze en toepassing nieuwe inzichten bij KZO's
- extra scholingen en begeleiding/ondersteuning eHealth noodzakelijk voor KZO's

In de uitvoering - kraamzorgorganisaties

Bevorderende factoren kraamzorgorganisaties:

- + snelle risico-identificatie aan begin van zorgproces
- + meer tijd voor aanpak problematiek door zorg vroeg af te stemmen op kwetsbare zwangere
- + snellere opbouw van relatie cliënt – KZO; door risico-identificatie bij aanmelding aanleiding om overige problematiek te bespreken
- + vroeg huisbezoek is reeds afspraak in sommige VSV's
- + achter-de-voordeur functie van kraamzorg draagt bij aan identificatie kwetsbare zwangere en zorg voor kwetsbare kraamvrouw
- + kraamverzorgenden bespreken risicofactoren met cliënt in kraamweek
- + kraamverzorgenden zijn gemotiveerd om kwetsbare cliënten te helpen
- + hands on mentaliteit kraamverzorgende en organisatie bij identificatie problematiek in kraamweek

Belemmerende factoren kraamzorgorganisaties:

- grote logistieke belasting KZO's
- barrière bij medewerkers om vragen ter risico-identificatie te stellen
- KZO's ervaren onbegrip bij cliënten m.b.t. risico-identificatie
- identificatie alle kwetsbare zwangeren moeizaam te vatten in gestandaardiseerde risico-identificatie
- uitleg onderzoek complex
- toeleiding van cliënten naar eHealth moeizaam
- plannen vroege intake moeizaam door korte tijd tussen aanmelden en intake
- 2e contact nodig rondom 34 weken zwangerschap na vroege intake voor o.a. aanschaf kraamuitzet
- cliënten gebruikten eHealth applicatie niet
- webportal nog niet geschikt voor screenende functie in eerstelijnszorg
- moeizame inclusie participanten onderzoek: potentiële kandidaten konden niet geïncorporeerd worden door late signalering en aanmelding van risico zwangeren
- zorg voor kwetsbare kraamvrouwen vraagt extra scholing en motivatie kraamverzorgende
- zorg aan kwetsbare cliënten neemt extra tijd in beslag
- onduidelijkheid verantwoordelijkheden kraamverzorgende voor ketenpartners

In de uitvoering - cliënten

Bevorderende factoren cliënten:

- + logisch dat vragen over risico's werden gesteld door KZO's
- + vertrouwen in KZO's
- + vroegtijdig ontvangen van informatie over aanschaf kraamuitzet
- + vroege kennismaking met kraamzorg
- + informatievoorziening m.n. via kraamverzorgende
- + behoefte aanvullende informatie na kraamweek via eHealth

Belemmerende factoren cliënten:

- onduidelijkheid rol van kraamzorg in het stellen van risico-identificatie vragen
- geen zin in meedoen onderzoek of in controlegroep
- veel stress vroeg in de zwangerschap
- installatie en gebruik eHealth app
- taalbarrière
- gebrekkige digitale gezondheidsvaardigheden
- grote tijdsperiode tussen vroege intake en kraamweek

Verloskundigen uit deelnemende regio's

Bevorderende factoren verloskundigen:

- + identificatie kwetsbare zwangere bij huisbezoek
- + vroeg huisbezoek met aansturing op kopen van juiste spullen
- + achter-de-voordeur functie kraamzorg onbetwist

Belemmerende factoren verloskundigen:

- verificatie kwetsbaarheid bij reeds bekende kwetsbare zwangere niet altijd nodig door KZO's
- informatie uitwisseling van verloskundige naar kraamzorg kan beter
- toeleiding naar kraamzorg vanuit verloskundige kan beter
- toegevoegde waarde kraamzorg komt weinig aan bod tijdens verloskundige zorg
- geen inzicht in elkaars dossiers (kraamzorg – verloskundig zorgverlener)

